

ע"פ 7163/13 - אחמד כסוואני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 7163/13

לפני: כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט נ' סולברג

המערער: אחמד כסוואני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
בת"פ 49880-03-12 שניתן ביום 13.10.2013 על ידי
כבוד השופטת ר' פרידמן-פלדמן

בשם המערער: עו"ד רמי עותמאן

בשם המשיבה: עו"ד קרן רוט

בשם שירות המבחן: גב' אורנית עמיר

פסק-דין

עמוד 1

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בת"פ 49880-03-12 (כב' השופטת ר' פרידמן-פלדמן). על המערער הושת עונש מאסר בפועל לתקופה של 4 שנים ומאסר על תנאי של 8 חודשים, לבל יעבור תוך 3 שנים מיום שחרורו כל עבירת רכב לפי פרק י"א סימן ה' 1 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

רקע

2. ואלו עיקרי עובדות כתב האישום המתוקן, בהן הודה המערער במסגרת הסדר טיעון, אשר לא התייחס לעניין העונש: המערער קשר קשר עם שני שותפים במוסך, באסל סאלם (להלן: סאלם) ומואתמן רביע (להלן: ביומי), במטרה לגנוב רכבים. במשך כשנה גנבו בצוותא חדא השלושה ואחרים, שזהותם לא ידועה (להלן: האחרים), 5 רכבים. גניבות אלו היו מתוכננות היטב, תוך חלוקת תפקידים ברורה בין המעורבים, כפי שיזם המערער. על פי האישומים, שכר המערער שלושה מכשירי איתור מונחי לוויין, המעבירים חיווי לגבי מיקומם אל תוכנה, אותה התקין המערער על מכשיר הטלפון הנייד שלו. לאחר ההתקנה העביר המערער את מכשירי האיתור לבאסל וביומי. המערער שכר במהלך התקופה האמורה 4 רכבים מחברות השכרה שונות, ובמקרה אחד שכרה בת דודתו של ביומי רכב עבור השלושה. המערער העביר את הרכבים לבאסל וביומי, אשר התקינו בהם את מכשירי האיתור, שכפלו את מפתחות הרכבים והחזירו למערער את הרכבים. המערער היה מחזיר את הרכבים לחברות ההשכרה, ולאחר תקופה משתנה, אשר נעה בין יום בודד לבין מספר חודשים, בדק את מיקום הרכבים באמצעות מכשירי האיתור. או אז דיווח המערער על מיקום הרכב הרלוונטי לאחד מהאחרים. האחר היה מגיע למיקום האמור, נכנס אל הרכב באמצעות המפתחות ששוכפלו ונוסע בו למוסך של באסל וביומי. במוסך היו ביומי ובאסל מוציאים את מכשירי האיתור מהרכב. לאחר מכן נמכרו הרכבים באופן שאינו ידוע. בגין מעשים אלו הורשע המערער בשתי עבירות של גניבת רכב לפי סעיף 413ב(א) לחוק העונשין ובשלוש עבירות סיוע לגניבת רכב לפי סעיף 413ב(א) לחוק העונשין בצירוף סעיף 31 לחוק העונשין.

תחילה הודה המערער במיוחס לו בחקירת המשטרה, ואף הוביל לחשיפת מעורבותם של באסל וביומי. אולם בהמשך חזר בו מהודאתו, ואף הוכרז כעד עוין במשפטם של באסל וביומי, אשר התנהל בנפרד ממשפטו של המערער. לאחר הרשעתם של ביומי ובאסל, הודה המערער בשנית במסגרת הסדר הטיעון כאמור. בעקבות הרשעתו נשלח המערער לעריכת תסקיר. להתרשמות שירות המבחן, בשל היות המערער מפרנס יחיד למשפחתו ובשל כך שלדידם תהליך טיפולי עשוי לסייע לו – המליצו שלא להשית עליו עונש מאסר בפועל, אלא להטיל עליו צו מבחן למשך שנה, לשלבו בקבוצה טיפולית מתאימה, להשית עליו 400 שעות שירות לתועלת הציבור ומאסר מותנה. בית המשפט המחוזי דחה כאמור המלצה זו, ומכאן הערעור שבפנינו.

טענות הצדדים

3. בא כוחו של המערער משיג כנגד חומרת העונש משני טעמים עיקריים. הראשון, סטייה ניכרת מהמלצות שירות המבחן. לעמדתו, מן התסקיר בעניינו של המערער עולה בין היתר כי הוא קיבל אחריות על מעשיו ומגלה רצון להסתייע בתהליך טיפולי על מנת שמעשים כגון אלו לא ישנו. כמו כן, מציין בא הכוח כי מדובר במעידה הראשונה של המערער, אשר מנהל אורח חיים נורמטיבי. לפיכך, סבור הוא כי המלצת שירות המבחן היא מבוססת ולא היה מקום לסטות ממנה,

לא כל שכן במידה כה ניכרת וללא הנמקה. השני, אף במנותק מהמלצת שירות המבחן, מתחם הענישה שנקבע הינו חמור ולא ניתן בו משקל מספק לנסיבות לקולה כגון הודאתו של המערער והעובדה כי הפליל את באסל וביומי. בנוסף, אף היה מקום לחרוג ממתחם העונש ההולם במקרה הקונקרטי בשל שיקולי שיקום של המערער, לפי סעיף 40 לחוק העונשין. על כן, שגה לטענתו בית המשפט עת השית על המערער עונש זה לעונשו של באסל, וחמור מעונשו של ביומי.

מנגד, באת כוח המשיבה חזרה והדגישה את חומרת מעשיו של המערער, בגינם הורשע. זאת ועוד, לגישה התחשב בית המשפט הן בהודאתו של המערער והן בעברו הנקי, עת גזר את עונשו ברף הנמוך ביותר במסגרת המתחם שנקבע. באשר לאפשרות הסטייה מן המתחם בשל שיקולי שיקום, טענה באת הכוח כי יש לדחותה לנוכח חלקו המרכזי באירועים מושא כתב האישום ולנוכח העובדה כי לגישה המערער טרם לקח אחריות על מעשיו.

דין והכרעה

4. אקדים ואציין כי לאחר שמיעת טענות הצדדים ועיון בחומר שהונח בפנינו ובחומר אליו הופנינו במהלך הדיון, לא מצאתי לנכון להתערב בעונש שנגזר על המערער על ידי בית המשפט המחוזי. גזר דינו של בית המשפט המחוזי מנומק היטב והתייחס לטענות אותן העלה בא כוח המערער בפנינו.

5. עבירה של גניבת רכב היא עבירה חמורה, ולצידה עונש מקסימלי של 7 שנות מאסר. היא פוגעת בקניין, בפרטיות ובתחושת הבטחון של המשתמשים ברכב במובן הצר, ומסבה נזק כלכלי במובן הרחב בשל העלאת פרמיות הביטוח בגין ריבוי גניבות כלי רכב. בנסיבות העניין שבפנינו עסקינן אף בפגיעה ישירה בפרנסתן של חברות השכרת הרכב מהן נגנבו הרכבים האמורים (ראו לדוגמה: ע"פ 11194/05 אבו סבית נ' מדינת ישראל (17.12.2006), בו נגנבה מלגזה). בית המשפט העליון עמד זה מכבר על הצורך בענישה מחמירה ומרתיעה במקרים אלו (ראו למשל: ע"פ 5724/95 אבו דחל נ' מדינת ישראל (12.5.1996); עניין אבו סבית, לעיל; רע"פ 10899/08 אבו עישה נ' מדינת ישראל (29.12.2008); ע"פ 6331/10 אושרובסקי נ' מדינת ישראל (31.1.2011)). נסיבות העבירה במקרה דנא הן חמורות. המערער פעל כחלק מחבורה, במשך תקופה ממושכת של למעלה משנה וגנב או סייע לגניבתם של חמישה רכבים. החבורה פעלה באופן שיטתי, מתוכנן בקפידה, מתוחכם ותוך היעזרות במכשירי איתור.

חלקו של המערער אף היה גדול יחסית ליתר המעורבים - הוא ששכר את מכשירי האיתור והתקין את התוכנה על מכשיר הטלפון הנייד הפרטי שלו, הוא ששכר את מרבית הרכבים, העבירם לידי באסל וביומי, בירר באשר למיקום הרכבים במועד שבחר ויידע את האחרים באשר למיקומם. לפיכך, דין הטענה לפיה הופעל עליו לחץ על ידי יתר המעורבים, ולחץ זה הוא שהוביל את המערער לבצע את העבירות האמורות - להידחות.

יתרה מזאת, בקביעת מתחם הענישה ההולם לכל אחת מן העבירות על ידי בית המשפט המחוזי, נתן הוא את דעתו לעקרון אחידות הענישה. בגזר דינו של המערער הייתה התייחסות מפורשת למתחם שנקבע בעניינם של באסל וביומי, אשר גזר דינם ניתן קודם לכן (ת"פ 49839-03-12 מדינת ישראל נ' ראסל ואח' (27.2.2013), כב' השופט א' דראל. בהקשר זה ראו בנוסף ע"פ 2333/13 סאלם נ' מדינת ישראל, שניתן היום, אשר דחה את ערעורו של סאלם על חומרת העונש). מתחם הענישה ההולם בעניינם של באסל וביומי נע בין 8 לבין 24 חודשי מאסר לכל אחת מארבע העבירות בהן הורשעו. היות וחלקו של המערער רב יותר מחלקם של השניים, נקבע כי בעניינו של המערער מתחם הענישה ההולם נע בין 12 ל-30 חודשי מאסר לכל אחת מחמש העבירות בהן הורשע. מתחם ענישה זה אף תואם את

מדיניות הענישה הנהוגה (ראו למשל: עניין אבו סבית, לעיל; עניין אבו עישה, לעיל; רע"פ 1345/14 אבו הדוואן נ' מדינת ישראל (23.2.2014), בה נסיבות העבירה דומות ונאמר כי עונש מאסר בפועל של 9 חודשים לעבירה בודדת של גניבת רכב מתוחכמת הוא עונש מקל). לסיכום, מתחם הענישה שנקבע בעניינו של המערער הוא ראוי ואין להתערב בו.

6. באשר למשקל שניתן לנסיבותיו של המערער, לרבות עברו הנקי ואורח חייו הנורמטיבי עד לביצוע העבירות האמורות, הודאתו במשטרה והפללתו את באסל וביומי - ניכר כי בית המשפט המחוזי התחשב בהן. יתרה מכך, בית המשפט המחוזי אף התייחס אך להודאתו של המערער כנסיבה לקולה, מבלי להתייחס לכך שמאוחר יותר חזר בו מהודאתו הראשונה והוכרז כעד עוין במשפטם של באסל וביומי. התייחסות זו לאותן נסיבות מקלות אף באה לידי ביטוי באופן מובהק בעונשו של המערער, החורג לקולה מן הרף התחתון. זאת היות והורשע כאמור בחמש עבירות, המתחם שנקבע לכל עבירה נע בין 12 ל-30 חודשי מאסר, ואילו הושתו על המערער ארבע שנות מאסר בלבד.

7. באשר לטענות כי בנסיבות העניין היה מקום לאמץ את המלצות שירות המבחן, או לחלופין לסטות ממתחם הענישה משיקולי שיקומו של המערער - דינן להידחות. על אף המלצתו הברורה של שירות המבחן בעניינו של המערער לבית משפט קמא, מן התסקיר בעניינו עולה כי התרשמות שירות המבחן ממנו אינה חיובית באופן מובהק וחד משמעי. כך לדוגמה, צוין כי "כחלק ממנגנון הגנה [המערער] [...] מתקשה לבחון חלקים בעייתיים באישיותו ונוטה לשיח מטשטש ולהסתרת מידע". כמו כן התרשמו כי באישיותו ישנם דפוסים מניפולטיביים ומרמתיים, וכי הוא "בעל כוחות מצומצמים, החשוף לקשרים שוליים וממוקד בהשגת רווחים חומריים". באשר ללקיחת אחריות על ידו נכתב כי "לצד הבעת חרטה מילולית, הוא מתקשה להכיר בחומרת מעשיו ונוטה לצמצם את חלקו בביצוע העבירות ולייחס אותן להתנהגותם של שותפיו לעבירה". כאמור, ייחוס שכזה אינו מבוסס ואינו מתיישב עם עובדות כתב האישום בהן הודה. בנוסף, לקראת הדיון שהתקיים בפנינו נערך בעניינו תסקיר משלים. מן התסקיר העדכני עולה כי אצל המערער עדיין קיימת "נטייה להשליך באופן חלקי את האחריות לביצוע העבירה על גורמים חיצוניים לו וניכר כי נדרשת עדיין עבודה טיפולית אינטנסיבית ומושכת". עוד יצוין כי בדיון שנערך בפנינו ניכר כי סיבת ביצוע העבירות עדיין אינה ברורה, אף למערער עצמו.

לנוכח האמור, הגעתי למסקנה שצדק בית המשפט המחוזי בקובעו כי "לאור מהות העבירה, ריבוי העבירות, תיחכומן וחלקו המשמעותי בביצוע העבירות, אינני רואה מקום לחרוג ממתחם הענישה לשם שיקומו של ה[מערער]".

8. סוף דבר, הייתי ממליץ לחבריי לדחות את הערעור.

ש ו פ ט

השופטת א' חיות:

אני מסכימה.

שופטת

השופט נ' סולברג:

אני מסכים.

שופט

אשר על כן, הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט נ' הנדל.

ניתן היום, ז' באב התשע"ד (3.8.2014).

שופט

שופט

שופטת
